

NAVŠTÍVENÍ MARIE A JEJÍ CHVALOPŮV

Převod materiálu

David Nežil

Pořadí v lekci

3

Žalmy 89:2 O Hospodinově milosrdenství chci zpívat všem, svými ústy v známost uvádět tvou věrnost po všechna pokolení.

Liturgické čtení: L 1,26-33

klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

-Marie, Bohem vyvolená, která se stane matkou Pána. Z Bible sice nic nevíme o jejím narození ani o její smrti a téměř nic o jejím životě (srv. Mt 13,55). Ale je onou „požehnanou mezi ženami“ (L 1,42). Ne proto, že se stane matkou nebo že bude vzorem mateřství, nýbrž proto, že se stane matkou Božího Syna. Přijímá Boží vůli (L 1,38.48) i za cenu toho, že ztratí dobrou pověst (srv. Mt 1,19nn). Jen u Matouše a Lukáše se o ní mluví jako o panně, což znamenalo také mladou ženu obecně. Stěžejní ale je, že ji Bůh shledal vhodnou pro to, aby se stala matkou Ježíše Krista. Porodí ho a odnese jako plůdek ve svém těle (srov. Ga 4,4), zplozen byl však z vůle Boží (L 1,31). Ježíšův příběh se stává naplněním cesty Izraele (1,32n) a zaslíbením (srv. Iz 9,6), které mu bylo dáno. A proto ti to, vznešený Teofile, hned zkraje toho, co ti chci napsat, připomínám.

-anděl ve SZ znamená „posel“, na jeho pítroženosti však málo záleží. „Andělé“ jsou nazýváni též poslové (Iz 37,9), proroci (Iz 44,26), kněží (Mal 2,7). Ostatně ve SZ rozdíl pítroženosti mezi bytostmi pozemskými a nebeskými není zřetelný. Nebeské bytosti nemají vždy křídla a chodí po zemi (Gn 32,2), velice se podobají lidem (Gn 19,1). Mezi vrchní anděly – archanděly – v bibli patří: Gabriel, Michael a Rafael. Marii navštívil Gabriel (L 1,26); přichází tiše, neřekaně. Nechce Marii polekat a vyvést z míry (30). Pán svého služebníka posílá proto, aby posloužil jeho záměru na nebi i na zemi (Žd 1,14). A posílá ho se zprávou i do takového místa jako je Nazaret, do Galileje, která se mezi judským obyvatelstvem netýčila obzvláštní úcty (J 1,46). A tato zpráva o narození krále je pro lid, vznešený Teofile, tak nadpozemská a nad jeho představy, že ji nemůže ztvrdovat jen tak ledajaký hříšník.

- syn Nejvyššího - trůn otce Davida je titul a dictví, kterými chce Lukáš navázat na starozákonní proroky. V knize Izajáš 9,5-6 předpovídá prorok narození Mesiáše a zahrnuje ho významnými tituly. Ujišťuje, že zaslíbený syn usedne na trůn Davidův (srv. Da 2,44 a 7,14). Lukáš vidí naplnění proroctví v příchodu Ježíše Krista. On je také tím „Davidovým synem“ (Mt 1,1), který byl prorokován Davidovi ústy Nátana (2S 7,12-16). A nejenže bude kralovat nad tímto lidem. Jeho království, vznešený Teofile, přeroste říši Davidovu, bude totiž královstvím pokoje, lásky a spravedlnosti a bude tu na vždy.

- setkání s Alžbětou je podle Lukáše Mariino první setkání s někým poté, co přijala s důvěrou Gabrielovu (andělskou) zvěst. A jako první odezvu na požehnané Boží jednání slyšíme lidské dobrořečení a „tanci“ ještě nenarozeného Jana. Ten poskakuje jako ti, které zasáhla zvěst o jednajícím Bohu (viz Ž 114,4.6, Ma 3,20, srv. např. i Ž 68,4n). A to je, vznešený Teofile ten, který se pak stal Ježíšovým předchůdcem a prorokem (L 3,3-6) a jehož posláním bylo připravit Boží lid na blízkost Mesiáše.

Alžběta, stejně jako zanedlouho její muž Zachariáš (1,68-79), dobrořečí Bohu. Lidské „žehnání“ a „dobrořečení“ je možné jen díky tomu, že nejprve „požehnal“ Hospodin. V hebrejštině se pro obojí užívá stejného výrazu, ovšem v odlišném významu: z Boží strany jde o požehnání, tj. o vyvolení a jedinečné obdaření

„mocí p?edivnou“, z lidské strany o vd?nou odpov? t?ch, kdo pochopili, co se stalo, ?eho se jim dostalo a pro? byli požehnáni. Jinými slovy – ze zem? se ozývá vd?ná píse? t?ch, kterým došlo, že B?h jedná „jako v nebi tak i na zemi“. A sama Alžb?ta by o tom mohla povídat. Blahoslavená, která uv?ila, že ono podivné zv?stování dojde svého cíle. Alžb?tin pozdrav je pro Marii znamením i potvrzením její cesty. Podobn? t?eba Abrahama, vydávajícího se neprošlapanými cestami Hospodinovy d?v?ry, pozdravil kdysi Malkisedek (Gn 14).

-V **Mariin? chvalozp?vu** (verše 46-55) se poprvé objevuje téma spasení. Marie pronáší díkuvzdání za to, že B?h je v?rný ve svých slibech, že obrací naruby zab?hané „ne?ády“ – vládu pyšných a sebejistých – že se slitovává nad utišt?nými a pozvedá utla?ované a ožebra?ené. Chvalozp?v p?ipomíná a shrnuje základní motivy písn? Sáry (Gn 21,6n) a Chany (1Sa 2, viz též Ž 113). Mariin chvalozp?v i pozdrav Alžb?ty jsou jakými prvnými bohoslužbami „ve jménu Kristov?“ (viz Mt 18,20). Vznešený Teofile, ty víš, že ty události se mezi námi naplnily, a proto v?z, že je d?ležité chválit Boha za to, že se rozpomenul na své milosrdenství, které svému lidu zaslíbil.

úskalí textu

V p?íbh?hu zcela d?razn? zaznívá motiv cesty. Když Marie vyslechla and?lovo poselství a p?ijala své poslání, vydává se na cestu do neznáma. Cesta za Alžb?tou je cestou ve sm?ru, kterým ukázalo oslovení. Marie netuší, že jí od Alžb?ty zazní vst?íc tak jedine?né pozdravení. Ob? ženy jsou modelovými postavami víry tak jako ve SZ nap?íklad praotcové. Pán se k nim sklonil a ony následovaly jeho slova.

Mariin chvalozp?v je „písní novou“ (viz nap?. Ž 98), a? je poskládán ze „starých, dob?e známých“ (starozákonních) písní. On aktuáln? odpovídá na „nové“ Boží zaslíbení a ?iny. A Lukáš tím jen stvrzuje, že máme zpívat Bohu za to, že pamatoval na své d?íve dané zaslíbení a že toto zaslíbení se týká práv? tohoto o?ekávaného narození.

pom?cky:

- zp?vníky, texty písní, bible
- obrázek ?i foto zp?váka, obrázek zpívajícího spole?enství, obrázky Marie a and?la z BTS a Zpívejte s námi
- píse? k tanci, oznámení o narození, papírový strom (*P?edem si p?ipravte strom, tak aby se na n?j daly nalepovat d?tmi napsané vzkazy.*)

MOTIVA?NÍ UVEDENÍ DO P?ÍB?HU:

Pro mladší školní v?k:

Na úvod jako motivaci ukažte d?tem obrázek zpívající skupinky (nap?. Zpívejte s námi, str.2) a ptejte se: Co vidíš na obrázku? Pro? tam asi všichni zpívají? Kdy a co sami zpíváte, když chcete d?kovat? Každý, za to za?d?kuje, napíše na list a p?ilepí na strom (viz Pom?cky). Na záv?r motiva?ního úvodu si zazpívejte takovou píse?, kterou d?ti zpívají, když cht?jí Bohu d?kovat.

Pro st?ední a starší školní v?k:

Na začátku si zazpívejte píseň Anděl k panně poslán je (BTS 63) nebo si společně přečtěte její text. Celý příběh skýtá motiv cesty do neznáma, úzkosti z něčeho neznámého a nového, změny a očekávání. Hovořte tedy v úvodu s dětmi o změně školy, učitel a spolužák; o jejich cestě do míst, kde to neznali; o přestěhování; o jejich první cestě na tábor; atd.: Jaký jste měli pocit? Co jste dělaly, dodávaly jste si nějak odvahy? Můžete přednést souhrnně předložit obrázky z BTS str. 105 a Zpívejte s námi, str. 73 a ptát se na rozdíly. Zamyslete se na postavu Marie, jak Gabrielovu zvěst asi na tom kterém obrázku prožívá? Má taky nějakou oporu?

6. OSNOVY VYPRÁVĚNÍ:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

Vyprávění soustředíte na Mariin zpev chvály. Její radost z očekávaného narození syna a chvalozpev Bohu můžeme s ní sdílet, neboť i pro nás se Ježíš narodí.

I. Motivace

II. Anděl přináší Marii nečekanou novinu

III. Marie nezůstává se svou novinou sama, ale vydává se za Alžbětou.

IV. Marie zpívá o své radosti a děkuje Bohu

c) poznámky a osnova pro starší školní věk:

I. Motivace

II. Marie přijímá a nese andělovu zvěst

III. Marie odchází k Alžbětě. Setkání dvou těchto, jež spojuje věle sdílet svá tajemství.

IV. Alžběta reaguje na Boží příchod chválou a zároveň ví a věří, že Mariin syn bude jejím Pánem.

V. Marie přijímá Alžbětin pozdrav a nechává přes sebe přetékat chválu Božímu milosrdenství

I. MOTIVACE – VÝZNAMNÁ NÁVŠTĚVA

Jak byste se asi cítili, kdyby za vámi přijela nějaká významná návštěva? Těba pan starosta, primátor nebo někdo z prezidentské kanceláře. Asi nikoho takového v nejbližší době nečekáte. Proč taky? Možná musí například dokázat něco výjimečného, mimořádného, aby se s ním někdo takový vůbec bavil. Aby přijel právě za ním. Co těba byste museli dokázat, nebo čím byste se museli stát, abyste byli přijati těba u prezidenta?

II. ANDĚL PŘINÁŠÍ MARIi NEČEKANOU NOVINU

Dívka jménem Marie také nebyla nijak výjimečná. Žila ve městě jménem Nazaret a ani toto město nebylo žádné významné centrum. Naopak – bylo to malé městečko a navíc leželo v Galileji. Nad tou krajinou ohrnovali někdy Židé nos. Zvlášť ti, kteří bydleli v Judsku a v Jeruzalémě. Galilea byla chudá hornatá země, kde žili spíše chudí lidé, zemědělci, rybáři, vesničané.

Marie byla už zasnoubená. Muže jí nejspíš vybrali rodiče, jak bývalo tehdy zvykem. Josef na ni byl hodný. Pocházel z rodu Davidova a tak někdy žertoval, že je potomek velkého krále. Marie si jako jiné mladé ženy představovala, co ji v životě čeká. Jednou, možná brzy, se vdá, bude mít děti a bude se starat o děti a o svého muže.

Ale jednoho dne se stalo něco mimořádného. Přistoupil k ní cizí muž a řekl: „Buď zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou.“ Marie nebyla zvyklá mluvit s někým o samotě, ale mnohem víc ji zarazila ta zvláštní slova. Co to asi znamená „milostí zahrnutá“? A proč to ten cizinec říká právě jí? Vždyť na ní není nic mimořádného.

Ale ten neznámý pokračoval: „Jsem Gabriel, posel Boží. Neboj se, Marie, nalezla jsi milost u Boha. Budeš mít syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude synem Nejvyššího. Bude kralovat na trůně svého otce Davida.“ V tu chvíli si Marie vzpomněla na převod svého snoubence, ale nahlas neřekla nic. „Tvůj syn bude navždy kralovat nad Izraelem a jeho království nikdy neskončí.“

To bylo na Marii trochu moc. Pochopila, že bude mít dítě a že to bude syn a že se stane významným člověkem. Snad i dležitější než někteří králové. Věc však nechápala, jak by někdo mohl vládnout navždy. Každý přece jednou umře. Ale hlavně jí to připadalo celé zvláštní: ona přece není vdaná. Jak by mohla mít dítě bez muže? Bez svého Josefa?

Gabriel řekl: „Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní. Tvé dítě bude nazváno Syn Boží. U Boha není nic nemožného. I s tvou příbuznou Alžbětou se stalo něco zvláštního. Všichni říkali, že už nikdy mít dítě nebude, a teď čeká syna.“

Marii se z toho točila hlava. Nerozuměla úplně všemu, co anděl říkal, ale pochopila, že by měla mít dítě. Dítě bez svatby? Bez Josefa? Co tomu věknou lidé? Ale zase na druhou stranu se mělo stát něco zvláštního. Ne? ekaného. Velkého. To dítě bude král. Syn Boží. A pak najednou pochopila, že to je zvláštní úkol právě pro ni. Že Bůh sám pro ni má zvláštní poslání. Pokud ho přijme, její život nebude jako dříve. Celý svět nebude jako dříve. Anděl stojí a čeká. Co mu odpoví?

Marie zavěšela oči. Zhluboka se nadechla a pak ještě jednou. „Jsem služebnice Páně, stať se mi podle tvého slova.“ Když znovu otevřela oči, anděl tu už nebyl. Ale Marie věděla, že zvolila správně.

Myslíte, že to byla náhoda, nebo nám tím chtěl Bůh něco říct, když vybral obyčejnou dívku z obyčejného městečka? Připadáte si taky někdy bezvýznamní? Vybral si Bůh Marii pro její zásluhy či skvělé schopnosti? Světuje i nám nějaké úkoly? Bojíme se, že na ně nestačíme? Co mohla Marie Gabrielovi odpovědět – Můžete použít pracovní list.

III. SETKÁNÍ S ALŽBĚTOU

Marie musela pořádně myslet na to zvláštní setkání. Neustále si dokola opakovala slova, která slyšela od anděla. A přitom si vzpomněla na Alžbětu. O té přece anděl také mluvil. Ta mi jistě vysvětlí, o co jde. A tak si Marie sbalila pár věcí na cestu a vyrazila za Alžbětou do Judska.

Vešla do domu Zachariáše a Alžběty. Když Marie pozdravila, Alžběta slabě vykřikla. V tom okamžiku po první ucítila pohyb dítěte ve svém těle. „Znamení“, řekla Alžběta. „To je znamení. V tu chvíli, kdy jsi na mě promluvila, začalo dítě, které nosím, kopat.“ Obě ženy si sedly a Marie povídala o svém zvláštním setkání.

Když skončila, Alžběta ji vzala za ruce, pohlédla jí do očí a řekla jí: „Jsi požehnaná. Dítě, které budeš mít, je zázrak. Udělal jsi dobře. Jsi blahoslavená, že jsi přijala to, o čem žádal Boží posel.“ - Marie pak zůstala u Alžběty ještě chvíli mše, než se vrátila domů.

Máte někoho, za kým můžete přijít, když němu nerozumíte? Když máte pochybnosti o sobě, o životě, o své víře? Umíte druhým naslouchat, když za vámi přijdou?

III. MARIINA PÍSEŇ - MAGNIFICAT

Když byla Marie u Alžběty a mluvily spolu o tom, co se stalo, vymyslela Marie modlitbu. Přemýšlela o tom, jaký je to div, že Bůh si vybral právě ji. Obvyklou dívku z obvyklé rodiny a právě jí svěřil takový úkol. A tak začala zpívat: Duše má velebí Pána a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli, že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení.

Vzpomněla si i na to, co říkal anděl: že je zahrnutá milostí. Uvědomila si, že to, co se s ní děje, není proto, že by byla lepší než jiné ženy, ale že to je dar. A proto takto chválila Boha: Hle, od této chvíle budou mne blahoslavít všechna pokolení, že se mnou učinil veliké věci ten, který je mocný. Svaté jest jeho jméno.

Znovu si opakovala, že její syn bude mocný král. Ten nejmocnější. Boží syn, který změní nespravedlivý svět. Vždyť o tom mluvili i proroci. A tak Marie zpívala, že Hospodin je věrný a jeho sliby jsou pevné: Milosrdenství jeho od pokolení do pokolení k tomu, kdo se ho bojí. Prokázal sílu svým ramenem, rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně; vladaře svrhl s trůnu a ponížené povýšil, hladové nasýtil dobrými věcmi a bohaté poslal pryč s prázdnou. Ujal se svého služebníka Izraele, pamětliv svého milosrdenství, jež slíbil našim otcům, Abrahamovi a jeho potomkům na věky.

MODLITBA

Tobě, náš svatý Bože a Pane, děkujeme za všechny lidi, kteří přijali úkol, který jsi jim svěřil, a věrně splnili své poslání. Děkujeme ti i za všechny písně, ve kterých můžeme zpívat o tobě a o tom, co pro nás činíš. Děkujeme i za všechny lidi, kteří ty písněky složili. Tobě, tobě jedinému patří náš dík i všechna naše chvála. Amen.

PODNĚTY PRO ROZHOVOR, DRAMATICKÉ ZPRACOVÁNÍ, HRŮ:

- znáte nějakou jinou ženu v bibli, která zpívá a chválí Boha? (Sára, Debora, Chana, sousedky Noemi – viz klíčové pojmy)

- proč si myslíte, že v nedělní škole a při bohoslužbách zpíváme? - aby nemluvil jen farář?

- o kom v bibli ještě víte, že ho navštívil anděl a jakou zprávu mu přinesl?

- znáte nějaký písňový hit, který v současnosti letí? Myslíte, že by vám mohla takováto písněka pomoci, když se ocitnete v úzkých?

- napište Theofilovi, jak Alžběta (v ich-formě) přijala návštěvu Marie. Nad čím přemýšlela a co cítila, když zjistila, že je Marie taky těhotná.

- znáte nějakou píseň, která dodává odvahy lidem v úzkých? (např. Jednou budem dál neboli My to vyhrajem) Oslavuje taková píseň vítězství, které se stalo – nebo spíš vyjadřuje naději a jistotu, jak to bude?

- sami složte a napište chvalozpěv, ve kterém Marie děkuje Bohu za to, že se k ní sklonil, pamatoval na ni a tím i na celý svůj lid, nezapomněl na milosrdenství, které zaslíbil... A na závěr si ho přepěťte. Vrací-li se skupina zpět do shromáždění, je možné přihnout chvalozpěv společně přednést.

- víte, kdo celou dobu Alžběta a Mariina zpívání mlčí? (Zachariáš) Proč mlčí? Co nám může bránit, abychom se přidali k písničce radosti?

- vyhledejte v Mariině chvalozpěvu starozákonní odkazy a porovnejte se zněním u Lukáše.

- ukažte dětem několik oznámení o narození dítěte a společně si texty přepěťte (např. jsme vděční, že Bůh do naší péče svěřil...; tak už máme oktávu; Ty jsi zázrak v našem životě). Hovořte s dětmi o tom, co by Marie s Josefem mohli na takovéto oznámení napsat, kdyby je posílali. Děti si mohou jeden z výše přepětených textů vybrat nebo nějaký text vytvořit či vybrat z bible. Proč by tam tento text měl být? Děti mohou oznámení vyrobit a vymalovat třeba tak, aby odpovídalo vybranému textu.

- vyberte vhodnou píseň pro děti k tanci a pusťte jim ji. Děti přihnout mohou ztvářovat setkání Marie a Alžběty (tanečním krokem se přibližují a pak tančí spolu za ruce do kruhu), děti se točí každý kolem vlastní osy se zvednutými rukama (chválím Boha), děti tančí spolu v jednom kruhu a zvedají a zase upažují ruce (spolu chválíme Boha).

Odkaz na pracovní list

[3 Navštívení Marie](#)

Odkaz na píseň

[Ave Maria, Pán buď s tebou](#)

[Radujte se, bratři, neboť blízko je Pán](#)

[Zázrak \(SV220\)](#)

[Má duše Boha velebí, chválu vzdává](#)

[Poslal Bůh anděla \(SV264\)](#)

[Anděl k Panně poslán je \(BTS63\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 1,26–56](#)